

Тому нами була зроблена спроба визначити ступінь адаптаційної напруги організму дітей з сколіозом у віковій групі школярів: з 11 до 14 років – друга вікова група. Виконання даного розділу роботи переслідувало вирішення двох завдань. По-перше представляло пізнавальний інтерес: - вивчення впливу сколіозу за свідченнями клітинної реактивності організму дітей, реактивної відповіді нейтрофілів, неспецифічного протиінфекційного захисту і імунологічної реактивності організму дітей з сколіозом залежно від віку і підлоги. По-друге, в ході дослідження можливо отримувати дані, які могли б послужити підставою для призначення періодичних консультацій медичного психолога, в процесі проведення реабілітаційних заходів психофізичного статусу дітей з сколіозом. У практично здорових дітей у віці 11-14 років рівень адаптаційної напруги підвищується в порівнянні з дітьми з сколіозом – у хлопчиків на 20,0 %, у дівчаток на 32,5 % і знаходиться, в основному, в зоні стійкої активації. По індивідуальній адаптаційній напрузі хлопчики знаходяться в зоні реакції на тренування (66,67 %), а також в зонах спокійної і підвищеної активації. (Рис 1.).

Рис.1. Розподіл по зонах адаптаційної напруги хлопчиків у віці 11-14 років з сколіозом по індивідуальному рівню адаптаційної напруги

У дівчаток з сколіозом рівень адаптаційної напруги нижче на 15,22 % в порівнянні з такими ж показниками у практично здорових дівчаток у віці 11-14 років. Ці дівчатка знаходяться, в основному (60,0%) в зоні тренувань, хоча вони також відносяться до зони спокійної активації і стресу про що свідчать дані (Рис 2.).

Рис.2. Розподіл по зонах адаптаційної напруги дівчаток у віці 11-14 років з сколіозом по індивідуальному рівню адаптаційної напруги

Порівнюючи колективні рівні адаптаційної напруги у хлопчиків і дівчаток у віці 11-14 років з сколіозом слід відмітити, що у дівчаток підвищений на 6,98% колективний рівень адаптаційної напруги в порівнянні з таким показником у хлопчиків з сколіозом у віці 11-14 років.

ВИВОДИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЦЬОМУ НАПРЯМІ. Адаптаційний індекс у хлопчиків з сколіозом підвищується на 20%, а у дівчаток на 32,5%, це свідчить про можливість сприятливого прогнозу психофізичного розвитку дітей цього віку (11-14 років). Діти з сколіозом у віці 11-14 років мають менший рівень адаптаційної напруги порівняно з практично здоровими однолітками. По індивідуальній адаптаційній напрузі хлопчики знаходяться в зоні реакції на тренування, а також в зонах спокійної і підвищеної активації, а дівчатка знаходяться, в основному в зоні тренувань, хоча вони також відносяться до зони спокійної активації і стресу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агаджанян Н.А. Хроноархитектоника биоритмов и среда обитания / Н.А. Агаджанян, Г.Д. Губин, Д.Г. Губин, И.В. Радыш // М. – Тюмень.: Изд-во ТГМА – 1998. – 166 с.
2. Баевский Р.М. Оценка адаптационных возможностей организма и риск развития заболеваний / Р.М. Баевский, А.П. Берсенева // М.: Медицина. – 1997. – 240 с.
3. Горизонтов П.Д. Стресс и система крови / П.Д. Горизонтов, О.И. Белоусова, А.И. Федотова // М.: – 1983. – 135 с.
4. Кальф-Калиф Я.Я. О лейкоцитарном индексе интоксикации и его практическом значении / Я.Я. Кальф-Калиф // Врачебное дело. – 1941. – № 1. – С. 31-35.

Долинний Ю. О.
Донбаська державна машинобудівна академія м. Краматорськ

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОБМЕЖЕНИМИ ФІЗИЧНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

У статті висвітлюються теоретичні аспекти змісту реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями. Розглянуті основні завдання, які реалізуються під час проведення реабілітаційної роботи. Представлено основний зміст реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями.

Ключові слова: фізичне виховання, фахівці, реабілітація, обмеження в розвитку.

Долінний Ю.А. Особенности содержания реабилитационной работы с детьми с ограниченными физическими возможностями. В статье раскрыты теоретические аспекты содержания реабилитационной работы с детьми с ограниченными физическими возможностями. Рассмотрены основные задачи, реализуемые во время проведения реабилитационной работы. Представлено основное содержание реабилитационной работы с детьми с ограниченными физическими возможностями.

Ключевые слова: физическая подготовка, специалисты, реабилитация, ограничение в развитии.

Dolinniy Ur.A. Especially the content of the rehabilitation work with children with disabilities. The paper deals with the theoretical aspects of rehabilitation work with children with disabilities. The basic tasks implemented during the rehabilitation work. Presents the main content of the rehabilitation work with children with disabilities. The table of contents of rehabilitation work with children with limit physical possibilities is examined as a thorny rehabilitation-medical problem that includes: physical, medical, pedagogical, psychological, domestic, professional, social and economic rehabilitation. Every rehabilitation work assignment with children with limit physical possibilities is important and needed, but a physical and medical rehabilitation comes forward as basic rehabilitation work assignment. To the children with limit physical possibilities from early age it is necessary to conduct the active way of life, engaging physical education and sport. Physical rehabilitation, promotes in one or erasure not only maximally possible increase of viability of child with limit physical possibilities but also to all round development of personality, acquisition of independence, social, domestic, psychical activity and independence. Technologies of help to the children of c limit physical possibilities are base on complex rehabilitation of all rehabilitation work assignments. According to this direction to put with limit possibilities feel physical and functional difficulties not only as a result of disease, rejections or lacks of development but also physical maladjustment and relation of surrounding to their special necessities, superstitions of society, reprehensible attitude toward invalids. Rehabilitation work is one of basic processes, to the children sent to the all-round help with limit physical possibilities for an achievement by them maximally possible at the certain disease of physical, psychical, and in the future professional and social full value. A future specialist must lay hands on the complex of theoretical knowledge that touches the features of maintenance of rehabilitation work with children with limit physical possibilities of connected with practical skills, abilities.

Key words: physical preparation, specialists, rehabilitation, limitation in development.

Актуальність і доцільність дослідження. Здоров'я населення України в останнє десятиліття має стійку тенденцію до погіршення. В останні роки значно зростає кількість дітей з обмеженими фізичними можливостями, які впродовж усього життя потребують державної допомоги. За даними ЮНЕСКО ще у 1977 році в цілому світі визначалося біля 450 млн. людей з обмеженнями життєдіяльності, у 1983 році цей показник значно збільшився до 514 млн. та на початку третього тисячоліття наблизився до 680 млн. Життєвий досвід, практика фізичного виховання і спорту сприяють комплексній реалізації проблеми реабілітації дітей з обмеженими фізичними можливостями, освіти, виховання, формуванню позитивного морального і психофізичного клімату в суспільстві. Актуальною проблемою сучасної педагогічної теорії і практики є процес професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи. Людина з обмеженими фізичними можливостями в сучасному демократичному суспільстві не мають права залишатися на узбіччі соціально-культурних процесів, системи людських взаємин та цінностей. Люди з обмеженими фізичними можливостями мають такі ж права, як і здорові люди, їм необхідно повноцінно навчатися, отримувати загальну освіту, по мірі можливості повноцінно брати участь у соціальному житті суспільства, приносити користь державі. Для втілення в практику такого напрямку необхідно особливу увагу приділити питанню фізичної реабілітації людей з обмеженими можливостями, тобто системі підготовки фахівців для проведення такої роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Понятійний апарат підготовки фахівців з фізичної реабілітації розглядали (О. М. Вацеба, Г. Е. Верич, О. Д. Дубогай, Т. Ю. Круцевич, В. М. Мухін, В. П. Мурза, С. М. Попов, Є. Н. Приступа). Фізичному вихованню різних верств населення приділяли увагу (М.В. Дутчак, В.І. Завацький, Л.Я. Іващенко, О.С.Куц, Н.В. Москаленко). Проблема дітей з обмеженими фізичними можливостями, та корекційну роботу з такими дітьми розглядали (І.Бех, В.Бондар, Т.Власова, В.Засенко, В.Лубовський, М.Малофеев, Є.Мастюкова, Г.Мерсіянова, В.Синьов, Є.Соботович, Л.Фомічова, О.Хохліна, М.Шеремет, М.Ярмаченко). Організацію корекційно-реабілітаційної та соціальної роботи з дітьми та молоддю з обмеженими можливостями здоров'я (І.Іванова, О.Молчан, В.Тесленко, А.Шевцов, Л.Шипіцина). Професійну підготовку майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту розглядали провідні вчені Т.М. Бугеря Л.Б. Волошко, А.М. Герцик, М.В. Дутчак, Р.П. Карпюк, Т.Ю. Круцевич, Р.В. Клопов, А.П. Конох, О.С. Куц, В.М. Платонова, Є.Н. Приступа, Л.П. Сущенко, О.В. Тимошенко, Б.М. Шиян, Ю.М. Шкретія, Ю.М. Шкретій. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту, що до фізичної реабілітації були предметом досліджень В.Г. Григоренко, В.О. Кукси, О.І. Міхеєнко, В.П. Мурзи, В.М. Мухіна, С.М. Попова, Л.П. Сущенко та інш. Організацію реабілітаційної роботи з людьми, що мають обмеження в розвитку займалися І.М. Башкін, Т.В. Бойчук, О.М. Вацеба, А.С. Вовканич, Т.В. Д'яченко, Ю.О. Лянной, О.К. Марченко, В.М. Мухін.

Мета дослідження. На основі літературних джерел розглянути теоретичні аспекти особливостей змісту реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями.

Завдання дослідження. Вивчення і узагальнення даних літературних джерел, які розглядають зміст реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями. Аналіз сучасного стану реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями

Виклад основного матеріалу дослідження. Життєвий досвід, практика фізичного виховання і спорту сприяють реалізації проблеми реабілітації людей з обмеженими фізичними можливостями у напрямку освіти, виховання, формуванню позитивного морального і психофізичного клімату в суспільстві. Для професійної діяльності в роботі з дітьми з обмеженими фізичними можливостями реабілітологу необхідно знати:

1) закономірності психічного розвитку, вікові особливості розвитку дитини з обмеженими фізичними можливостями;
2) особливості прояву індивідуальних особливостей темпераменту, характеру дитини з обмеженими фізичними можливостями, особливості анатомо-фізіологічного розвитку;

3) закономірності й особливості взаємовідносин між дітьми з обмеженими фізичними можливостями на різних вікових етапах, можливі причини конфліктів, складові сприятливого психологічного мікроклімату в колективі;

4) сучасні методики обстеження і тестування дітей з обмеженими фізичними можливостями [1].

Фізична реабілітація, це складова лікувальна і профілактична діяльність із застосуванням засобів і методів фізичної культури, елементів спорту та спортивної підготовки, масажу, фізіотерапії та природних факторів у комплексному процесі відновлення здоров'я, фізичного стану, працездатності, психоемоційної стійкості й адаптаційних резервів організму людей з обмеженими можливостями [8]. Визначення реабілітаційного потенціалу дитини з обмеженими фізичними можливостями є суттєвим моментом під час підготовки реабілітаційної роботи потребує вирішення декількох основних завдань:

1) з'ясування характеру рухових порушень і ступеня обмеження рухової функції;

2) визначення можливості повного або часткового морфологічного та функціонального відновлення у дитини з обмеженими фізичними можливостями пошкодженої ланки опорно-рухового апарату або порушеної функції пошкодженого органу чи системи;

3) подальший прогноз розвитку адаптаційних і компенсаторних можливостей організму дитини з обмеженими фізичними можливостями при цьому захворюванні;

4) оцінювання фізичної працездатності дитини з обмеженими фізичними можливостями в цілому та функціональної здатності окремих органів і систем з урахуванням визначення переносимості різних за характером, обсягом й інтенсивністю фізичних навантажень у процесі реабілітації [4].

Вивчення і узагальнення даних літературних джерел вказує на деякі особливості змісту реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями. В основі змісту реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями є:

1. Компенсація можливостей, відсутніх від народження, або втрачених внаслідок хвороби або травми. За рахунок делегованості іншим людям відсутніх у дитини функцій і створення їй умов для подолання непереборних раніше перешкод навколишнього середовища (створення учасниками спецслужб «Персональний асистент» і «Транспортна служба»);

2. Організація роботи з усіма учасниками взаємодії: з дитиною, його родиною, найближчим оточенням через служби, орієнтовані як на дітей, так і на їхніх батьків та близьких;

3. Інтеграція в спільну діяльність дітей з обмеженими можливостями і дітей, що не мають проблем зі здоров'ям. Цей принцип має бути реалізований практично у всіх видах служб;

4. Взаємодопомога – широка участь у роботі добровільних помічників і добровільна взаємна підтримка [7].

Зміст реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями змінюється протягом курсу реабілітації в залежності від характеру захворювання, його перебігу, стану і фізичної підготовленості дитини з обмеженими фізичними можливостями, а також від типу лікувально-профілактичного закладу (стаціонар, поліклініка, санаторій). В основі змісту реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями є фізична реабілітація, а в основі фізичної реабілітаційної роботи – строго дозоване тренування. Дозоване тренування – цілеспрямований процес відновлення і вдосконалення порушених функцій цілісного організму, окремих його систем і органів. [2]. Таким чином, зміст реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями розглядається як складна реабілітаційно-медична проблема, яка включає: фізичну, медичну, педагогічну, психологічну, побутову, професійну, соціальну й економічну реабілітацію. Кожний напрямок реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями важливий та необхідний, але основним напрямком реабілітаційної роботи виступає фізична та медична реабілітація. Дітям з обмеженими фізичними можливостями з раннього віку необхідно вести активний спосіб життя, займатися фізкультурою і спортом. Фізична реабілітація, сприяє в тій чи іншій мірі не тільки максимально можливого збільшення життєздатності дитини з обмеженими фізичними можливостями, а й всебічному розвитку особистості, набуттю самостійності, соціальної, побутової, психічної активності та незалежності. Для відновлення порушених функцій у дитини з обмеженими фізичними можливостями застосовують три періоди дії лікувальної фізичної культури:

1. Щадний гострий період вимушеного положення, коли фізичний і функціональний стан організму порушено (дитині призначається ліжковий режим);

2. Функціональний період відновлення анатомії органу, коли його функція залишається порушеною (режим напівпостільний, коли хвора дитина може сидіти та ходити по кімнаті);

3. Тренувальний – етап остаточного відновлення функції не лише постраждалого органу, але і всього організму в цілому (стає можливим адаптація до побутових навантажень і тренування всього організму) [7].

У результаті систематичних вправ організм дитини з обмеженими фізичними можливостями пристосовується до поступово збільшуваних навантажень, відбувається реабілітація та корекція порушень, що виникли в процесі хвороби або травм. Проблеми, які встають перед сучасною вузівською освітою, обумовлені кардинальними змінами змісту не лише самих професійних завдань, але і соціального замовлення на їх рішення.

ВИСНОВКИ. Технології допомоги дітям с обмеженими фізичними можливостями ґрунтуються на комплексній реабілітації всіх напрямків реабілітаційної роботи. Згідно з цим напрямком діти з обмеженими можливостями відчувають фізичні та функціональні труднощі не тільки внаслідок захворювання, відхилень або недоліків розвитку, а й фізичної непристосованості та ставлення оточуючих до їх спеціальних потреб, забобонів суспільства, негостого ставлення до інвалідів. Реабілітаційна робота є одним з основних процесів, спрямованим на всебічну допомогу дітям з обмеженими фізичними можливостями для досягнення ними максимально можливої при певному захворюванні фізичної, психічної, а в майбутньому професійної та соціальної повноцінності. Майбутній фахівець має оволодіти комплексом теоретичних знань, що стосується особливостей змісту реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями поєднаних з

практичними навичками, вміннями.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ: у подальшому дослідженні планується розкрити сутність і структуру готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями. Планується розробити практичні рекомендації для викладачів вищих навчальних закладів щодо формування особистісно-значущих якостей фахівця, професіонала, які необхідні для роботи майбутньому фахівцю з фізичної реабілітації для роботи в сучасних оздоровчих структурах та закладах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бодажков М. В. Опыт использования средств физической культуры в комплексе мероприятий по реабилитации инвалидов / М.В. Бодажков, А. С. Чабан // Физическая культура и здоровый образ жизни : тезисы докл. Всесоюз. науч.-практич. конфер. (Севастополь, февраль, 1990) – М., 1990. – С. 14–15.
2. Вернер Д. Реабилитация детей-инвалидов / Дэвид Вернер. – М. : Филантроп, 1995. – 654 с.
3. Маллер А. Ребенок с ограниченными возможностями : книга для родителей. – М.: Педагогика Пресс, 2006. – 284 с.
4. Mu?in V. M. Fiziska rehabilitācija: mācību grāmata augstāko mācību aizvešanu studentiem fiziskas audzināšanas un sporta / V. M. Mu?in. 2-е. –izdevniecība ir pārtaisīta un papildināta. - K. : Olimpiska literatūra, 2005. - 472 с.
5. Populāra medicīniska enciklopēdija. Galvenais redaktors B. P. Petrovskij, - M.: Padomju enciklopēdija, 1987.-704 с.
6. Suchenco L. P. Fiziskas audzināšanas un sporta nākamo speciālistu profesionālā sagatavošana (teorētisks un metodoloģisks aspekts) / L. P. Suchenco // pedagoģijas un profesionālas apmācības psiholoģijas institūts APN Ukraina; Zaporozhes valsts universitāte. - Zaporozhe: Zaporozhes State University, 2003. – 442 с.
7. Fiziska rehabilitācija: Mācību grāmata / Galvenais redaktors S. N. Popov. Rostova-uz-Don: Fennecs, 2005. - 603с.
8. Fonarev M. I. Enchiridion pediatric physic illicit / M. I. Fonarev. - Ļeņingrada: ir Medicīna, 1983. – 360 с.

УДК 796/799

Драндров Г. Л.

Чувашский государственный педагогический университет им. И. Я. Яковлева, Чебоксары, Россия

ВЛИЯНИЕ ОБРАЗА Я НА РАЗВИТИЕ МОТИВАЦИОННО-ВОЛЕВОЙ СФЕРЫ ВЫСОКОКВАЛИФИЦИРОВАННЫХ СПОРТСМЕНОВ

В статье приведены результаты экспериментального исследования, нацеленного на изучении особенностей влияния образа Я на развитие мотивационно-волевой сферы высококвалифицированных спортсменов. В исследовании приняли участие 5 мастеров спорта и 6 кандидатов в мастера спорта. Измерение и оценка показателей образа Я испытуемых осуществлялась с помощью методики исследования самооотношения, разработанной С. Р. Пантелеевым. Уровень развития мотивов занятий спортом определялся с помощью методики А. В. Шаболтас. Показатели мотивации достижения успеха, мотивации избегания неудачи, соревновательной и тренировочной мотивации измерялись с использованием методики, разработанной Г. Д. Бабушкиным. Показатели развития волевых качеств целеустремленности и настойчивости определялись с помощью методики «Самооценка волевых качеств». Степень влияния показателей образа Я на показатели мотивационно-волевой сферы пловцов оценивалась с помощью метода линейных корреляций. Установлено, что спортсмены высокой квалификации характеризуются положительным отношением к своей личности, уверенностью в себе, в своих возможностях, удовлетворенностью образом своего Я. Эти личностные характеристики образа Я развиваются и проявляются в тесной взаимосвязи между собой. Чем выше у спортсменов уровень развития этих составляющих образа Я, тем в меньшей степени проявляются внутренняя конфликтность и склонность к самообвинению. Самоуверенность, самооценочность и самопривязанность спортсменов положительно влияют на развитие и проявление мотива достижения успеха, мотивации на достижение успеха и соревновательной мотивации, целеустремленности и настойчивости.

Ключевые слова: мастера спорта, мотивы занятий спортом, соревновательная и тренировочная мотивация, самооотношение, корреляция.

Drandrov G. L. Influence of an image I to development motivational and volitional elite athletes. *The article presents the results of experimental studies focused on the study of the peculiarities of the influence of the image I on the development of motivational and volitional of high qualified sportsmen. The study involved 5 masters of sports and 6 candidates for master of sports. Measurement and evaluation of the indicators of the image I of the tested persons was carried out using the methods of investigation of the self-attitude developed by S. R. Panteleev. The level of motives' development of sports was determined using the method of A. V. Shabolts. Indicators of success motivation, motivation to avoid failure, competition and training motivation were measured using the method developed by G. D. Babushkin. Indicators of the development of volitional qualities of determination and perseverance were determined using the method of "Self-willed qualities". The degree of impact indicators of the image I on the indicators of motivational and volitional sphere swimmers was estimated using the method of linear correlations. It is established that the sportsmen of high qualification are characterized by a positive attitude to their personality, confidence in their abilities, satisfaction with the image of their I. These personal characteristics of the image I develop and manifest themselves in close interaction. The higher in sportsmen the level of development of these components of the image I, the less there are some internal conflict and a tendency to self-blame. Self-esteem, self-worth and comprises almost sportsmen have a positive effect on the development and expression of the motive of achieving success, motivation to achieve success and competitive motivation, determination and perseverance.*

Key words: masters of sport, the motives of sports, competition and training motivation, the self-attitude, correlation